

Den 22. april 2003 afgav jeg en opfølgingsrapport vedrørende min inspektion den 7. marts 2002 af Arresthuset i Sønderborg. I rapporten anmodede jeg om oplysninger mv. om nærmere angivne forhold.

Jeg modtog herefter en udtalelse af 6. juni 2003 med bilag fra Direktoratet for Kriminalforsorgen, herunder en udtalelse af 19. maj 2003 med bilag fra arrestinspektøren. Direktoratet gengiver og kommenterer i direktoratets udtalelse det som arresthuset har anført. Jeg har endvidere modtaget et brev af 7. juli 2003 med bilag fra direktoratet.

Jeg skal herefter meddele følgende:

Ad punkt 2.2. Cellerne

Direktoratet havde i sin tidligere udtalelse oplyst at udskiftning af celleinventaret i de 18 celler hvor der fortsat var gammelt celleinventar, ville indgå i direktoratets prioritering af renoverings- og byggeopgaver i den næste kontraktperiode. Det samme gjaldt udskiftning af cellevinduer ud over de to cellevinduer som direktoratet havde givet arresthuset tilsagn om en bevilling til udskiftning af.

Når direktoratet havde foretaget nævnte prioritering, bad jeg direktoratet om at underrette mig om resultatet heraf for så vidt angår udskiftning af celleinventar og cellevinduer i Arresthuset i Sønderborg.

Direktoratet har bl.a. oplyst at kriminalforsorgens økonomiske ramme for 2004 endnu ikke er fastlagt, og at det derfor (endnu) ikke er muligt at oplyse omfanget af de kommende

renoverings- og byggearbejder. De nævnte projekter er påført den foreløbige prioriteringsliste til år 2005-2007. Direktoratet vil orientere mig om sagens status i begyndelsen af 2004.

Jeg har noteret mig det oplyste, herunder at jeg vil blive orienteret om sagens status i begyndelsen af 2004.

Jeg opretholdt en henstilling om at loftlampen i celle 20 blev placeret mere hensigtsmæssigt hvilket jeg gik ud fra forholdsvis let lod sig gøre. Jeg bad om underretning om hvad der skete i anledning af opretholdelsen af min henstilling.

Arresthuset har oplyst at lampen i celle 20 er flyttet og nu sidder midt i rummet. Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg tager det oplyste til efterretning.

Jeg bad arresthuset om at oplyse hvilke muligheder indsatte der (f.eks. under arbejde i cellerne) generes af sollys, har for at afhjælpe dette problem.

Arresthuset har oplyst at cellerne vender mod nord, og at der derfor sjældent forekommer direkte gener som følge af sollys i dagtimerne. Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg noterede mig at direktoratet finder det ønskeligt at der installeres varmt vand på cellerne, og at projekt herom – som er anslået til at koste ca. 200.000 kr. – ville indgå i direktoratets prioritering af vedligeholdelses- og byggearbejder i den kommende kontraktperiode. Jeg bad om oplysning om resultatet af direktoratets prioritering for så vidt angår dette spørgsmål.

Direktoratet har oplyst at projektet afventer at der opstår økonomisk mulighed for at gennemføre det, og at projektet er optaget på den foreløbige prioriteringsliste til år 2005.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 2.3.1. Besøgsrummet

Jeg bad om underretning om resultatet af direktoratets overvejelser om etablering af toilet og baderum i tilknytning til besøgslokalet når direktoratets prioritering af vedligeholdelsesarbejder i den kommende kontraktperiode var foretaget.

Direktoratet har oplyst at projektet afventer at der opstår økonomisk mulighed for at gennemføre det, og at projektet er optaget på den foreløbige prioriteringsliste til år 2006.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg noterede mig at direktoratet (den 26. marts 2003) havde udsendt en henstilling til samtlige kriminalforsorgens institutioner om at udskifte håndsæbe og håndklæder med henholdsvis flydende håndsæbe og engangshåndklæder eller håndklæderuller.

Med brevet af 7. juli 2003 har direktoratet til min orientering sendt mig en kopi af direktoratets skrivelse af 3. juli 2003 til kriminalforsorgens anstalter, arresthuse og pensioner som er udsendt som en opfølgning på direktoratets skrivelse af 26. marts 2003. Det fremgår af denne skrivelse at enkelte institutioner i anledning af direktoratets henstilling har tilkendegivet at de på grund af de udmeldte rådighedsbeløb har vanskeligt ved at efterkomme henstillingen. Direktoratet har efter omstændighederne taget dette til efterretning, men har samtidig understreget at direktoratet lægger vægt på at henstillingen indgår i overvejelser i forbindelse med planlægningen af den fremtidige ressourceanvendelse.

Jeg har noteret mig denne opfølgningsskrivelse.

Jeg noterede mig endvidere i opfølgningsrapporten at direktoratet generelt ville indskærpe at kondomer bør være umiddelbart tilgængelige i besøgslokaler, og jeg bad direktoratet om at underrette mig når denne indskærpelse blev udsendt.

Direktoratet har oplyst at indskærpelsen blev udsendt den 26. marts 2003.

Jeg har noteret mig denne oplysning.

Ad punkt 2.3.2. Gårdtursarealer

Jeg noterede mig at jeg ville blive orienteret når gårdtursarealerne var blevet malet. Idet jeg gik ud fra at arresthuset ville følge direktoratets opfordring om at søge om midler fra kontoen til velfærdsfremmende foranstaltninger til indkøb af f.eks. en rastepladsbænk, bad jeg tillige om at blive underrettet om resultatet af behandlingen af denne ansøgning.

Arresthuset har oplyst at der er taget kontakt til en række institutioner der kunne tænkes at være behjælpelige med udsmykning af gårdtursarealerne. Det har dog ikke ført til et konkret resultat, men arresthuset forsøger fortsat at skabe en sådan kontakt.

Direktoratet har henholdt sig hertil og har oplyst at direktoratet vil orientere mig om sagens status i begyndelsen af 2004.

Jeg har noteret mig det oplyste og afventer denne orientering.

For så vidt angår indkøb af en rastepladsbænk har arresthuset oplyst at dette forslag er overvejet. Arresthuset har imidlertid vurderet at opsætning af en sådan bænk vil være uhensigtsmæssigt idet den vil kunne benyttes til flugt over muren.

Direktoratet har oplyst at direktoratet vil bede arresthuset om at revurdere denne betragtning og lade muligheden for opsætning af en monteringsbænk i ikke umiddelbar nærhed af muren indgå i overvejelserne.

Jeg har noteret mig det oplyste og beder om underretning om resultatet af arresthusets revurdering.

Ad punkt 2.3.5. Toilet og bad

Jeg noterede mig at arresthuset ønskede at opsætte skillevægge, og anmodede arresthuset om at oplyse om arresthuset ville gennemføre denne opsætning (for egne midler) eller ville søge direktoratet om særbevilling. Hvis arresthuset søgte direktoratet om en særbevilling, bad jeg om underretning herom, herunder om resultatet af direktoratets behandling af ansøgningen.

Arresthuset har oplyst at arresthuset er af den opfattelse at renoveringsønsket, som blev fremsat under byggesynet den 27. november 2002, vil blive påført direktoratets prioriterings-liste og således vil blive gennemført når det er økonomisk muligt.

Direktoratet har bekræftet at arresthuset mundtligt har fremsat ønsket om opsætning af skillevæg mellem bad og toilet, men at der endnu ikke er modtaget en skriftlig ansøgning. Direktoratet vil anmode arresthuset om at indsende en sådan ansøgning hvorefter projektet vil blive optaget på prioriteringslisten. Direktoratet vil orientere mig om sagens status i begyndelsen af år 2004.

Jeg har noteret mig det oplyste og afventer orienteringen i begyndelsen af år 2004.

Ad punkt 2.3.7. Biblioteket

Jeg bad telefonisk direktoratet om at sende mig en kopi af aftalen mellem Direktoratet for Kriminalforsorgen og Kommunernes Landsforening om biblioteksbejening af arresthusene (hvor betjeningsniveauerne er beskrevet). Jeg oplyste samtidig at jeg, når jeg havde modtaget aftalen, ville sende en kopi til arresthuset.

Direktoratet har vedlagt kopi af aftalen (der ikke som anført i direktoratets udtalelse af 26. marts 2003, er indgået den 15. marts 1979, men den 5. februar 1975).

Kopi af aftalen vedlægges til arresthuset.

Ad punkt 3.2. Fritid

Jeg bad arresthuset om at oplyse hvad der videre skete vedrørende spørgsmålet om indretning af et køkken til brug for de indsatte; direktoratet havde oplyst at direktoratet ikke havde modtaget ansøgning om økonomiske midler til det nævnte projekt, og at direktoratet havde henvist arresthuset til at sende ansøgning herom hvis projektet ikke kunne afholdes af egne midler.

Arresthuset har oplyst at der nu er indrettet køkkenet i det tidligere vaskerum. Køkkenet indeholder et komfur, et køleskab og en mikrobølgeovn. De indsatte har mulighed for at benytte en kummefryser der er placeret i umiddelbar nærhed af rummet. Vaskemaskine og tørretumbler er flyttet til et nærliggende baderum. Arresthuset har oplyst at køkkenet fungerer udmærket og benyttes flittigt.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 3.3. Fællesskab

Jeg udtalte at jeg fortsat forventede svar vedrørende direktoratets godkendelse af Arresthuset i Sønderborgs retningslinjer for fællesskab når direktoratet havde foretaget den samlede gennemgang af alle arresthusenes retningslinjer for fællesskab.

Direktoratet har oplyst at direktoratet vil orientere mig om sagens status i begyndelsen af september 2003. Dette er senere ved brev af 9. september 2003 ændret til begyndelsen af november 2003.

Jeg afventer således fortsat svar vedrørende dette spørgsmål.

Ad punkt 3.5. Undervisning

Jeg bad direktoratet om at underrette mig om resultatet af den undersøgelse som direktoratet ville foretage med hensyn til mulighederne for at indkøbe en pc til undervisningsbrug i arresthuset. Jeg tilføjede at ombudsmandsembedet eventuelt havde mulighed for at yde et antal (brugte) pc'er til arresthuset uden beregning, og jeg bad direktoratet om at tilkendegive om direktoratet var interesseret heri.

Direktoratet har henvist til at ombudsmandsinstitutionen efter aftale med direktoratet i slutningen af april har overdraget et antal brugte pc'er til direktoratet. Direktoratet har tilkendegivet over for arresthuset at direktoratet vil sørge for at der stilles en pc til rådighed for arresthusets skolestue.

Jeg har noteret mig det oplyste og går ud fra at arresthuset har fået den pågældende pc.

Ad punkt 6.2. Købmand og mad udefra

Da det fortsat under pkt. 17 i husordenen fremgik at købmanden kommer tirsdag og torsdag, hvilket ikke svarede til de faktiske forhold, henstillede jeg (på ny) til arresthuset at rette husordenen under dette punkt. Jeg bad om underretning når det var sket.

Arresthuset har oplyst at denne rettelse nu er foretaget og har vedlagt kopi af husordenen. Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg tager det oplyste til efterretning.

Ad punkt 6.4. Køleskabe

Jeg noterede mig arresthusets oplysninger om at en besparelse på madbudgettet ved udvidelse af det antal dage hvor de indsatte kan foretage køb af grillmad i byen, og ændringer i indkøb af for eksempel mælk, margarine og marmelade forventedes at resultere i en besparelse der kunne finansiere indkøb af køleskabe, således at alle celler bliver udstyret med køleskab. Arresthuset ville indhente tilbud på køleskabe således at de kunne indføres inden sommervarmen satte ind. Jeg gik på denne baggrund ud fra at der ville være indkøbt køleskabe til samtlige celler inden sommeren (2003). I modsat fald bad jeg om at blive underrettet herom.

Direktoratet har oplyst at arresthuset den 20. maj 2003 har fået afslag på økonomisk støtte fra kontoen til velfærdsfremmende foranstaltninger til indkøb af køleskabe til cellerne.

Direktoratet har videre oplyst at den af arresthuset iværksatte besparelse på madbudgettet endnu ikke fuldt ud er slået igennem. Arresthuset har derfor endnu ikke kunnet afse midler til indkøb af køleskabe. Arresthuset påregner dog at opnå de fornødne besparelser på sigt således at indkøb af køleskabe muliggøres. Direktoratet har anmodet arresthuset om at blive orienteret i sagen.

Jeg har noteret mig det oplyste og beder direktoratet om at orientere mig når direktoratet har modtaget orientering fra arresthuset.

Ad punkt 6.6. Talsmandsordning

Jeg noterede mig at direktoratet havde bedt arresthuset om at udbygge det oplyste i husordenen om talsmandsordningen således at kravene i talsmandsbekendtgørelsens § 8 blev opfyldt. Jeg bad om underretning når husordenen var rettet i overensstemmelse hermed.

Arresthuset har oplyst at det i husordenen er tilføjet at de nærmere regler for valg af talsmand kan udleveres ved henvendelse til personalet. Ud over husordenen har arresthuset vedlagt kopi af de regler som arresthuset har udfærdiget.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Af reglerne fremgår det bl.a. (pkt. 5) at drøftelse mellem arresthusets ledelse og talsmanden ”kan ske, efter initiativ fra talsmanden, med 6 ugers mellemrum”.

Efter talsmandsbekendtgørelsens § 1, stk. 2, skal **institutionen** tage initiativ til jævnlige drøftelser med talsmanden (talsmændene).

Reglen i pkt. 5 er således ikke i overensstemmelse med bekendtgørelsens § 1, stk. 2. Jeg går ud fra at arresthuset vil bringe den i overensstemmelse med § 1, stk. 2, og jeg foretager mig på denne baggrund ikke mere vedrørende dette forhold. De øvrige punkter i de interne regler giver mig ikke anledning til bemærkninger.

Ad punkt 6.12. Information af de indsatte

Jeg udtalte at den information som institutionerne skal have om regler og praksis mv. i institutionen, efter min umiddelbare opfattelse burde findes på i hvert fald engelsk – også i institutioner der normalt ikke har mange udlændinge. Jeg henviste til at denne information blandt andet omfatter de indsattes rettigheder og pligter. Jeg bad om direktoratets bemærkninger hertil.

Direktoratet har oplyst at direktoratet ikke finder at bestemmelsen i pkt. 41.1. i de europæiske fængselsregler – som jeg omtalte i opfølgingsrapporten – indeholder en forpligtelse for institutionerne til skriftligt at kunne orientere indsatte på deres eget sprog. Fængselsreglerne forpligter derimod institutionerne til at sikre at alle indsatte har forstået de regler som gælder i eller for institutionen på samme niveau som hvis de indsatte havde været i stand til at forstå det udleverede skriftlige materiale, uanset om den manglende forståelse af det udleverede materiale skyldes sprogbarriere eller læsevanskeligheder.

Direktoratet har videre anført at direktoratets vejledning om afsoning af frihedsstraf og vejledning for anholdte og varetægtsfængslede der indeholder en del informationer, herunder klagevejledning, oplysning om begrundelsespligt ved afslag, adgang til høring, aktindsigt, oplysninger om disciplinærstraf, magtanvendelse, undersøgelser mv., er oversat til engelsk og 16 andre sprog.

Videre har direktoratet anført at det af kriminalforsorgens cirkulæreskrivelse af 27. november 1992 om anvendelse af tolk fremgår at det er anstaltens/arresthusets opgave i det enkelte tilfælde at sikre sig at den indsatte forstår hvad der foregår. Det fremgår endvidere at anvendelse af tolk efter en konkret vurdering navnlig kan være nødvendig ved indsættelsen og i tilfælde hvor den indsatte efter reglerne skal have adgang til at udtale sig inden afgørelse træffes, f.eks. ved anvendelse af disciplinærstraf, udelukkelse fra fællesskab mv. Endelig fremgår det af cirkulæreskrivelsen at tolkebistand i øvrigt kan være påkrævet for at opfylde forvaltningslovens regler om vejledning, begrundelse eller lignende.

Direktoratet har videre bemærket at direktoratet den 15. april 2003 har udsendt kopi af en engelsk oversættelse af 17 bekendtgørelser efter straffuldbyrdsloven. Direktoratet har

vedlagt kopi af brevet hvoraf fremgår hvilke bekendtgørelser det drejer sig om. Straffuldbyrddelsesloven er tidligere oversat og udsendt til tjenestestederne.

Direktoratet har til sidst anført følgende:

” ...

Det er direktoratets vurdering, at de udarbejdede og oversatte vejledninger, den engelske oversættelse af straffuldbyrddelsesloven og de 17 bekendtgørelser samt arresthusets mundtlige orientering af den indsatte, om nødvendigt under medvirken af tolk, udgør et tilstrækkeligt grundlag for oplysninger til indsatte om deres rettigheder og pligter til at de kan tilpasse sig institutionens liv, jf. de europæiske fængselsregler.

Direktoratet finder ikke, at det bør pålægges arresthusene at oversætte deres husordener, som kan være omfangsrige, til engelsk. Direktoratet har herved lagt vægt på det ovennævnte om de eksisterende procedurer m.v. for information af udenlandske indsatte, at andelen af udenlandske indsatte varierer, og at de udenlandske indsatte repræsenterer mange forskellige sprog og ikke alle behersker engelsk, herunder er i stand til at læse skriftligt materiale på engelsk.”

Den Europæiske Torturkomité har bl.a. under sit besøg i Danmark i 2002 påpeget at alle indsatte ved indsættelsen skal forsynes med skriftlig information om deres rettigheder og pligter på et sprog som de forstår. Det fremgår af regeringens foreløbige redegørelse til komitéen (som er sendt til retsudvalget den 27. maj 2003) at det flere gange er tilkendegivet over for institutionerne at de relevante vejledninger skal udleveres til alle indsatte, og at udenlandske indsatte skal modtage vejledningen på deres eget sprog eller et sprog som er tæt på deres eget. Der sigtes her til de to ovennævnte generelle vejledninger som direktoratet har udfærdiget til henholdsvis afsonere og varetægtsarrestanter og anholdte. Vejledningerne findes på flere forskellige sprog. (Også Arresthuset i Sønderborg er i besiddelse af vejledningerne). Den 26. august 2003 har Justitsministeriet sendt mig en kopi af den endelige rapport (som er supplerende bemærkninger til den foreløbige rapport).

Jeg er enig med direktoratet i at pkt. 41.1. i de europæiske fængselsregler ikke forpligter institutionerne til at informere de indsatte skriftligt på deres eget sprog. Det fremgår direkte af bestemmelsens pkt. 2 som jeg gengav i min rapport, og jeg er således opmærksom på at det

ikke følger af disse regler at skriftlig information skal oversættes. Min omtale af de europæiske fængselsregler skulle ikke forstås sådan at jeg på grundlag af disse regler fandt at institutionerne har en retlig forpligtelse til at oversætte deres husordener. Som min umiddelbare opfattelse tilkendegav jeg at information om regler og praksis ”bør” oversættes til i hvert fald engelsk fordi reglerne bl.a. omfatter de indsattes rettigheder og pligter.

De vejledninger mv. som direktoratet har henvist til (også over for Torturkomitéen), indeholder generel information – ikke information om forholdene i den institution hvor den pågældende er anbragt. Spørgsmålet er om sådan information (husordenen) bør oversættes til (i hvert fald) engelsk.

Af direktoratets rapport af september 1997 vedrørende direktoratets interne inspektion af Arresthuset i Tønder fremgår det (bilag 3, s. 1 nederst) at direktoratet under inspektionen tilkendegav at skriftlig information til de indsatte skal være tilgængelig på flere sprog. I direktoratets rapport af september 1998 vedrørende direktoratets interne inspektion af Arresthuset i Holbæk fremgår det (under afsnittet om information om undervisning) at direktoratet henstillede til arresthuset at husordenen blev oversat til engelsk. Direktoratet synes således tidligere at have været af den opfattelse at husordenen skal oversættes til (i hvert fald) engelsk.

Jeg beder om direktoratets bemærkninger hertil.

Ad punkt 8.1.7.4. Vejledning om klageadgang og domstolsprøvelse

Jeg noterede mig at direktoratet ville meddele arresthuset at der i hvert enkelt tilfælde konkret skal foretages en vurdering af hvorvidt en konfiskeret genstand har en værdi der medfører at en endelig administrativ afgørelse kan prøves ved domstolene, jf. straffuldbyrdelseslovens § 112, nr. 4. Direktoratet ville samtidig meddele at der i bekræftende fald skal vejledes om adgangen til domstolsprøvelse, og at der i alle tilfælde skal gøres notat om den værdi der lægges til grund.

Da det er erfaringen fra mine hidtidige inspektioner at der ikke foretages en sådan vurdering, bad jeg direktoratet om at overveje generelt at gøre kriminalforsorgens institutioner opmærksomme på bestemmelsen, herunder notatpligten. Jeg bad om underretning om resultatet af direktoratets overvejelser.

Direktoratet har oplyst at direktoratet generelt vil orientere kriminalforsorgens institutioner om den nævnte problemstilling. Direktoratet vil endvidere foranledige at der sker en revision af det kursusmateriale der udleveres på kurserne for forhørsledere. Direktoratet vil endvidere overveje om forhørsdelen i Klientsystemet kan udbygges med en rubrik i tilfælde af konfiskation hvor den konfiskerede genstands anslåede værdi angives, og hvor det kan anføres at der skal gives vejledning om domstolsprøvelse hvis værdien overstiger den sats der er nævnt i straffuldbyrdelseslovens § 112, nr. 4. Endelig vil direktoratet være opmærksom på at det indføres i disciplinærstrafvejledningen ved en kommende revision heraf.

Jeg har noteret mig det oplyste og beder direktoratet om at sende mig en kopi af den orientering der sendes ud til kriminalforsorgens institutioner, og underrette mig om resultatet af direktoratets overvejelser med hensyn til udbygning af forhørsdelen i Klientsystemet.

9. Opfølgning

Jeg afventer underretning mv. vedrørende nærmere angivne forhold, jf. de enkelte punkter ovenfor.

10. Underretning

Denne rapport sendes til Arresthuset i Sønderborg, Politimesteren i Sønderborg, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og de indsatte i arresthuset.

Lennart Frandsen
Inspektionschef